

Nr 224

Av herr Nilsson, Hjalmar, m. fl., om ökad medelsanvisning för lån till anordnandet av allmänna samlingslokaler.

I statsverkspropositionen, bil. 26, kapitalbudgeten, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Lån till anordnandet av allmänna samlingslokaler för budgetåret 1955/56 anvisa ett investeringsanslag av 6 000 000 kronor.

Statens nämnd för samlingslokaler har i skrivelse den 31 augusti 1954 hemställt, att anslaget skulle höjas till 10 000 000 kronor, och de tre stora riksorganisationerna, Våra gårdar, Riksföreningen för nykterhetsrörelsens allmänna samlingslokaler, Bygdegårdarnas riksförbund och Folketshusföreningarnas riksorganisation har i skrivelse den 19 oktober 1954 hemställt, att anslaget för budgetåret 1955/56 måtte höjas till 10 000 000 kronor.

I sin motivering till anslaget på sex miljoner kronor har departementschefen hänvisat till pågående utredningar. Åt bostadskollektiva kommittén har bl. a. uppdragits att utreda de lämpliga formerna för finansieringen av gemensamhetsanläggningar, och med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande har departementschefen den 17 december 1954 tillkallat en utredningsman med uppdrag att verkställa utredning av olika frågor berörande det statliga stödet till samlingslokaler i föreningslivets tjänst. Departementschefen anför vidare »att sedan dessa båda utredningar slutförts, bör därunder framkomna förslag upptagas till gemensam prövning».

Det är med glädje och tillfredsställelse som vi noterar, att departementschefen igångsatt den senare utredningen. Vi hoppas att utredningen skall klarlägga alla de problem som berör samlingslokalerna och föreningslivet.

Men under tiden dessa båda utredningar pågår hopar sig framställningar om statslån. På grund av otillräckliga anslag kan alla framställningar om statliga lån icke beviljas, vilket betyder att en eftersläpning har ägt rum under flera år och kommer att bli ännu mer markant under kommande år, därest icke anslaget höjes. I den skrivelse som statens nämnd för samlingslokaler avlåtit till Kungl. Maj:t framgår klart hur otillräckliga anslagen har varit och hur svårigheterna blir allt större för varje år.

Nämnden nödgas sålunda överbalansera fullt färdigberedda ärenden från det ena budgetåret till det andra, vilket bl. a. fört med sig att vid ingången av budgetåret 1954/55 av det beviljade anslaget å sex miljoner kronor återstod endast omkring 4,5 milj. kronor. På grund av säsongarbetslösheten bland byggnadsarbetarna medgav Kungl. Maj:t att medel anvisade å beredskapsstat finge i viss utsträckning tagas i anspråk för beviljande av lån till anordnande av allmänna samlingslokaler, och för budgetåret 1953/54 anvisade

riksdagen på tilläggsstat till riksstaten et belopp av tre miljoner kronor. Detta tillskott kunde endast i begränsad omfattning avhjälpa den rådande bristsituationen. Om riksdagen innevarande budgetår och nästa budgetår anvisar medel å beredskapsstaten för byggande av allmänna samlingslokaler, så kommer dessa medel att endast kunna tagas i anspråk, därest det blir viss arbetslöshet bland byggnadsarbetarna. Och därom vet man intet. Utnyttjandet av anslaget blir osäkert och kommer icke att kunna avhjälpa den rådande situationen.

Hur stort behovet är av ytterligare lånemedel framgår av att till kungl. arbetsmarknadsstyrelsen hade den 8 januari 1955 inkommit ansökning om byggnadstillstånd för byggandet av samlingslokaler till ett sammanlagt belopp av 79 860 000 kronor. Detta belopp fördelar sig på de tre riksorganisationerna enligt följande:

Folketshusbyggnader	54 695 000
Bygdegårdar	6 767 000
Våra gårdar	6 772 000
Övriga samlingslokaler	11 626 000
Summa kr.	79 860 000

Dessa siffror ger klart besked om hur stora behoven och önskemålen är av att om- och nybygga samlingslokaler i vårt land.

Vi har fullt klart för oss att riksdagen icke kan anvisa så stora belopp att de helt täcker det aktuella lånebehovet. Men anslaget bör kunna höjas i så måtto, att det avhjälper den rådande bristsituationen och därjämte ger en stimulans åt alla de frivilliga krafter, som på de olika platserna i vårt land osjälviskt arbetar för tillkomsten av samlingslokaler. Ty man bygger icke samlingslokaler enbart med statliga medel, utan fastmer i samverkan mellan staten och medborgarna genom personliga insatser. Anordnandet av samlingslokaler har numera i regel blivit hela kommunens eller ortens angelägenhet, där platsens befolkning, oberoende av samhällsställning, i gemensamt intresse deltagit i tillskapandet av en samlingslokal. På många platser i vårt land och framför allt på landsbygden är tillkomsten av en samlingslokal en nödvändighet, om föreningslivet skall kunna existera och om ungdomen skall kunna bedriva sin fritidsverksamhet. Och det göres stora ansträngningar på många platser i vårt land för att få till stånd samlingslokaler. Arbetsgivarna och kommunerna anslår medel, fackföreningarna uttaxerar 25 eller 50 öre per vecka, och enskilda personer offerar sin fritid och även pengar för tillkomsten av samlingslokaler. Detta intresse bör stödjas och uppmuntras, vilket sker genom att ställa ytterligare medel till nämndens förfogande. På grund av att låneefterfrågan har varit större än tillgängliga medel har statens nämnd för samlingslokaler tvingats att

genomföra ett kvoteringsystem för att någorlunda rättvist kunna fördela de tillgängliga medlen. Det måste stå klart att detta kvoteringsystem i och för sig innebär en uppbromsning av låneverksamheten. En uppbromsning av låneverksamheten kan medföra att det enskilda intresset svalnar, att medborgarna som offerar sin fritid eller samlar pengar till en samlingslokal kanske inser det lönlösa i detta, när tiden för byggandet av lokalen förskjutes år från år. En sådan utveckling vore olycklig för det svenska föreningslivet.

I samband med beslutet om motbokens avskaffande beslöt riksdagen (1954 års riksdag) att anslå över 2 miljoner kronor till stöd åt ungdomens fritidsverksamhet, till utbildning av ungdomsledare och till instruktörsverksamhet. Den gruppverksamhet, som ungdomen skall bedriva, börjar nu att ta form. Till studieförbunden och till kommunerna strömmar i dessa dagar in anmälningar om fritidsgrupper. Gruppernas fritidsverksamhet kommer att uppläggas och anordnas enligt skolöverstyrelsens anvisningar. Om grupperna skall lyckas med sin verksamhet behöver de lokaler till sitt förfogande. Men om den befintliga lokalen på platsen är omålad, dragig och i mindre gott skick kommer säkerligen intresset för gruppverksamheten att minskas. Och om de helt saknar lokal blir det svårt att bedriva någon som helst verksamhet. I den planerade nykterhetspolitiska kampanjen har staten satsat hårt på ungdomen och föreningslivet. Om den skall lyckas blir i mycket beroende av våra samlingslokaler. Stödet till ungdomen och stödet till samlingslokalerna bör gå hand i hand. Anslår man medel till ungdomens fritidsverksamhet, så bör man också ställa tillräckliga medel till förfogande för statens nämnd för **samlingslokaler**.

På grund av vad ovan anförts får vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1955/56 å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd till Lån till anordnandet av allmänna samlingslokaler anvisa ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor.

Stockholm den 24 januari 1955

Hjalmar Nilsson

A. Gillström

Torsten Bengtson

Rickard Sandler

Ingeborg Carlqvist

Jakob Grym

E. Hj. Nyström

Erik Olsson

Lars Lindahl

Nils G. Strandler